

A graphic representing the Cold War. A vertical black line divides the image. The left side features the US flag (stars and stripes) and the right side features the Soviet flag (red with a yellow star and hammer/sickle). In the foreground, several grey nuclear missile silos are visible. The text is centered on the left side.

ΕΝΑΡΞΗ ΤΟΥ ΨΥΧΡΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ Γ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΕΡΑΜΕΙΩΝ

ΟΙ ΝΙΚΗΤΕΣ ΔΕΝ ΣΥΜΦΩΝΟΥΝ ΣΤΗ ΜΟΙΡΑΣΙΑ...

- ▶ Ο αντιφασιστικός συνασπισμός είχε συγκροτηθεί βιαστικά (επίθεση Γερμανίας στην ΕΣΣΔ, επίθεση Ιαπωνίας στις ΗΠΑ)
- ▶ Με το τέλος του πολέμου, οι νικητές δεν συμφωνούσαν απαραίτητα για τις τύχες του μεταπολεμικού κόσμου που καλούνταν να διαχειριστούν
- ▶ Παρά την αντίληψη ότι «μοίρασαν τον κόσμο» στις Συνδιασκέψεις της Γιάλτα και του Πότσνταμ δεν κατέληξαν σε συνολική συμφωνία.
- ▶ Μόνη «συμφωνία» ήταν η συμφωνία της Μόσχας (Οκτ. 1944) μεταξύ Τσόρτσιλ και Στάλιν: «Η συμφωνία των ποσοστών», για τα Βαλκάνια.
 - ▶ Η ΕΣΣΔ θα ελέγχει το εσωτερικό των Βαλκανίων
 - ▶ Η Αγγλία θα ελέγχει την Ελλάδα

ΔΙΑΦΩΝΙΕΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

- Η Ανατολική Ευρώπη είχε καταληφθεί από τον Κόκκινο Στρατό (ΕΣΣΔ)
- Η ΕΣΣΔ ως το 1947 έχει εγκαταστήσει στις ανατολικές χώρες φιλικά προς αυτήν πολιτεύματα
- Η ΕΣΣΔ θεωρεί ότι το να ελέγχει αυτές τις χώρες είναι σημαντικό για την ασφάλειά της, αφού από εκεί είχε προέλθει η γερμανική επίθεση
- Η Δύση: θεωρεί ότι αυτό υποδηλώνει επεκτατισμό της ΕΣΣΔ, με στόχο να κυριαρχήσει και στη Δυτική Ευρώπη

ΔΙΑΦΩΝΙΕΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

- 1945: Η Γερμανία μοιράζεται σε 4 ζώνες κατοχής:
- Το ίδιο συμβαίνει και με το Βερολίνο
- Η Γερμανία γίνεται αμέσως πεδίο ανταγωνισμού ΕΣΣΔ – Δύσης γιατί;
 - Παρά τη μεγάλη καταστροφή η Γερμανία ήταν ένα μεγάλο κράτος με ισχυρή βιομηχανική υποδομή και κεντρική θέση στην Ευρώπη
 - Υπήρχε ο φόβος αναζωπύρωσης του γερμανικού милитарισμού
 - Η Δύση ήθελε να ανακάμψει οικονομικά η Γερμανία για να μπορέσει να ανασυγκροτηθεί η Ευρώπη και να μην επικρατήσει η ΕΣΣΔ
 - Καμία από τις δυο πλευρές δεν ήταν διατεθειμένη να αφήσει την άλλη πλευρά να ελέγξει το σύνολο της Γερμανίας

ΔΙΑΦΩΝΙΕΣ

ΟΙ ΔΥΟ ΓΕΡΜΑΝΙΕΣ

- 1949: Δημιουργούνται δύο γερμανικά κράτη
- Δυτική Γερμανία (Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας) με πρωτεύουσα τη Βόννη, υπό την επιρροή της Δύσης
- Ανατολική Γερμανία (Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας) υπό την επιρροή της ΕΣΣΔ, με πρωτεύουσα το Ανατολικό Βερολίνο

ΔΙΑΦΩΝΙΕΣ

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΜΦΥΛΙΟΣ

- ▶ 1946. Ξεκινά ο ελληνικός εμφύλιος πόλεμος
- ▶ Δυτικοί: Φοβούνται ότι αν νικήσουν οι κομμουνιστές στην Ελλάδα, η ΕΣΣΔ θα αποκτήσει διέξοδο στη Μεσόγειο
- ▶ 1947: Η Βρετανία φαίνεται ότι δεν μπορεί να συνεχίζει τη βοήθεια προς τη φιλοδυτική ελληνική κυβέρνηση
- ▶ 1947: Ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Χάρυ Τρούμαν εξαγγέλλει το Δόγμα Τρούμαν: η κυβέρνηση των ΗΠΑ προσφέρει οικονομική και στρατιωτική βοήθεια προς την Ελλάδα και την Τουρκία, για να αντισταθούν στον κομμουνισμό.
- ▶ Η βοήθεια των ΗΠΑ αποφασιστικής σημασίας για να επικρατήσουν οι κυβερνητικές δυνάμεις στον ελληνικό εμφύλιο
- ▶ Αμερικανοί Σύμβουλοι στα κυβερνητικά γραφεία λήψης αποφάσεων της Ελλάδας... εξάρτηση από τις ΗΠΑ.

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΡΣΑΛ

- ΗΠΑ: Πιστεύουν ότι αν οι ευρωπαϊκές οικονομίες δεν ανασυγκροτηθούν, θα υποκύψουν στην επιρροή της ΕΣΣΔ
- 1947: Τζορτζ Μάρσαλ (ΥΠΕΞ των ΗΠΑ): Αναγγέλλει τη χορήγηση οικονομικής βοήθειας σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, δυτικές και ανατολικές
- Η πρότασή του γίνεται δεκτή από τα κράτη της Δυτικής Ευρώπης
- ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΡΣΑΛ: Εφαρμόζεται από το 1948-1952: 13 δις δολάρια εισρέουν στις ευρωπαϊκές χώρες – παίζουν καταλυτικό ρόλο στην ανασυγκρότηση
- Ιδρύεται ο Οργανισμός για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Συνεργασία (αργότερα ΟΟΣΑ, Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη)

Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΕΣΣΔ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΡΣΑΛ

- ▶ Η ΕΣΣΔ θεωρεί ότι οι ΗΠΑ προσπαθούν να εξαγοράσουν τις χώρες της Ευρώπης
- ▶ Εντείνει τον έλεγχό της στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης
- ▶ 1948: Ρήξη του Στάλιν με τον ηγέτη της Γιουγκοσλαβίας, Στρατάρχη Τίτο (ο Τίτο δεν αποδέχτηκε τον αυξημένο σοβιετικό έλεγχο)
- ▶ 1948: Οι Σοβιετικοί αποκλείουν τις δυτικές ζώνες κατοχής του Βερολίνου, που ανεφοδιάζεται από αμερικανικά αεροσκάφη

Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΔΥΣΗΣ: ΝΑΤΟ

- Οι σοβιετικές ενέργειες διευκολύνουν τη σύναψη μιας αμυντικής συμμαχίας ανάμεσα στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης και τις ΗΠΑ.
- 1949: Ίδρύεται το ΝΑΤΟ (Βορειοατλαντική Συμμαχία: North Atlantic Treaty Organization)
- 1952: Μέλη του ΝΑΤΟ Η Τουρκία και η Ελλάδα
- 1955: Μέλος του ΝΑΤΟ η Δυτική Γερμανία

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ NATO (2024)

2009
Albania

1949
Belgium

2004
Bulgaria

1949
Canada

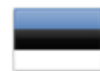
2009
Croatia

1999
Czechia

1949
Denmark

2004
Estonia

2023
Finland

1949
France

1955
Germany

1952
Greece

1999
Hungary

1949
Iceland

1949
Italy

2004
Latvia

2004
Lithuania

1949
Luxembourg

2017
Montenegro

1949
Netherlands

2020
**North
Macedonia**

1949
Norway

1999
Poland

1949
Portugal

2004
Romania

2004
Slovakia

2004
Slovenia

1982
Spain

2024
Sweden

1952
Türkiye

1949
**United
Kingdom**

1949
**United
States**

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΜΦΥΛΙΟΣ (1946-1949)

- Η Ελλάδα το πρώτο πεδίο ένοπλης αντιπαράθεσης του Ψυχρού Πολέμου:
Ελληνικός Εμφύλιος 1946-1949

ΕΘΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ
Φιλοδυτικές δυνάμεις
Κέντρου και Δεξιάς
(Κόμμα Φιλελευθέρων, Λαϊκό
Κόμμα)

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ
Κομμουνιστικό Κόμμα
Ελλάδας (ΚΚΕ)

Η ΚΑΤΑΛΗΞΗ ΤΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΥ

- ▶ Το ΚΚΕ τίθεται εκτός Νόμου από το Δεκέμβριο του 1947 έως το 1974!
- ▶ Το καλοκαίρι του 1949 ο Εμφύλιος λήγει με νίκη των φιλοδυτικών δυνάμεων

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΥ

- ▶ Τραγική εμπειρία που ήρθε μετά τις καταστροφές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου
- ▶ Μεγάλος αριθμός θυμάτων
- ▶ Το πρόβλημα της ανασυγκρότησης της Ελλάδας γίνεται εντονότερο (αφού οι καταστροφές συνεχίστηκαν σε όλη τη δεκαετία του 1940, ενώ ο υπόλοιπος κόσμος είχε αρχίσει να ανασυγκροτείται)
- ▶ Διαψεύσθηκαν οι προσδοκίες για κοινωνική απελευθέρωση και δικαιοσύνη που είχαν εκφράσει όλες οι αντιστασιακές οργανώσεις στην κατοχή
- ▶ Τεράστια και δυσεπούλωτα τραύματα στην ελληνική κοινωνία

1945

ΑΠΟΑΠΟΙΚΙΟΠΟΙΗΣΗ

Η πτώση των αποικιακών αυτοκρατοριών

ΑΠΟΑΠΟΙΚΙΟΠΟΙΗΣΗ

- ▶ Η αποχώρηση των αποικιοκρατικών δυνάμεων από τις περιοχές που έλεγχαν.
- ▶ Στο α' μισό του 20^{ου} αι. οι μεγάλες αποικιακές δυνάμεις δέχονται ισχυρά πλήγματα

ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΑΠΟΑΠΟΙΚΙΟΠΟΙ ΗΣΗΣ

Οι δυο Παγκόσμιοι πόλεμοι δίνουν ώθηση στο αίτημα της εθνικής ανεξαρτησίας των αποικιοκρατούμενων λαών (αφού γίνονται στο όνομα της ελευθερίας)

Οι ίδιες οι αποικίες (ιδίως η Ινδία) συμμετέχουν στους πολέμους, άρα οργανώνονται στρατιωτικά (αλλά και οικονομικά και κοινωνικά) και πλέον δεν μπορούν να ελέγχονται από μικρούς αποικιακούς στρατούς

Η κρίση του 1929 πλήττει τις τιμές των αγροτικών προϊόντων που παρήγαγαν οι αποικίες = κοινωνικές και οικονομικές αναταραχές

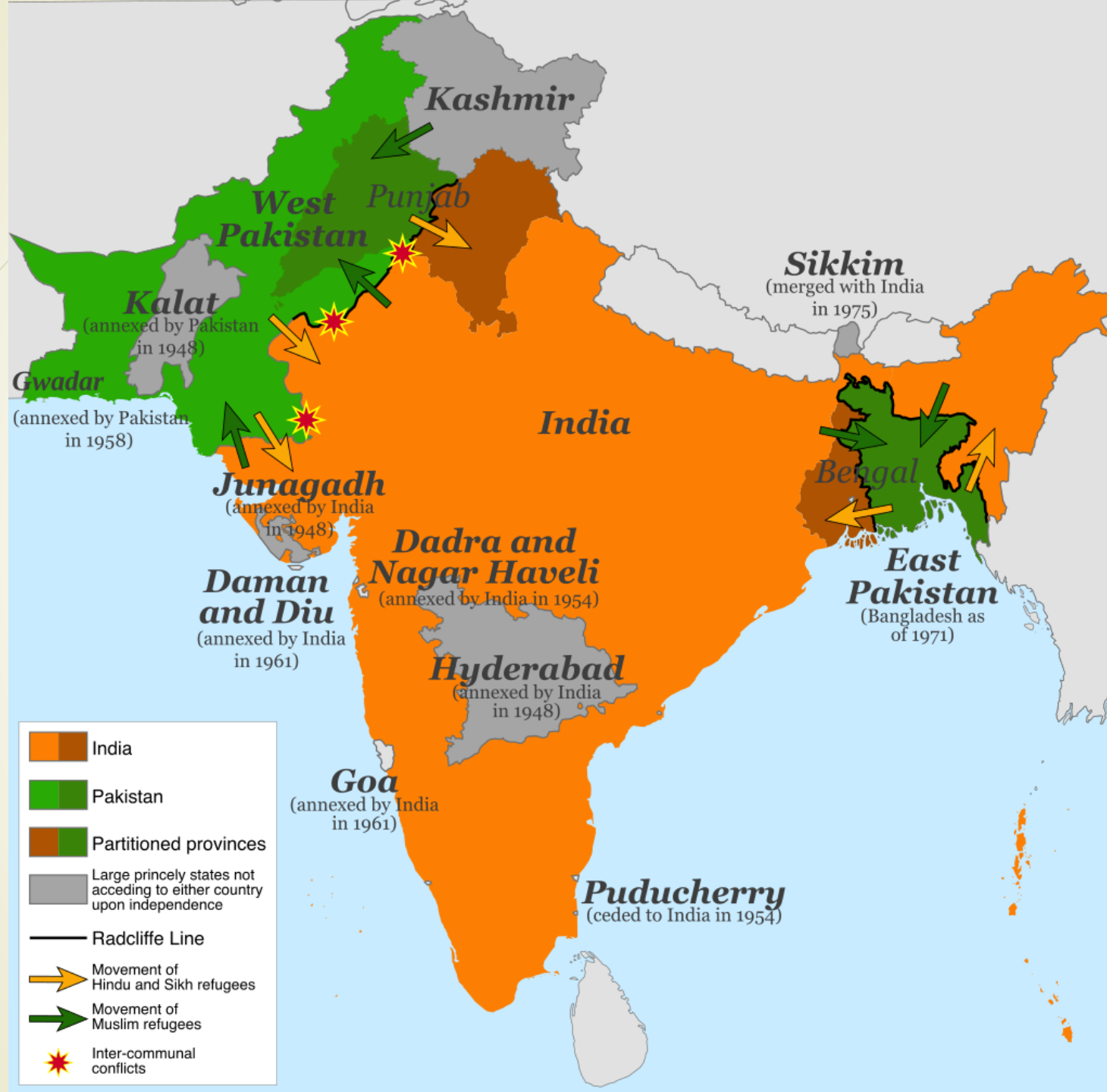
Η Ιαπωνία (1941-1942) κατακτά πολλές πρώην αποικίες με το σύνθημα «Η Ασία στους Ασιάτες» – δείχνει ότι οι αποικιοκράτες δεν είναι αήττητοι

Οι νέες υπερδυνάμεις ΗΠΑ και ΕΣΣΔ δεν ήταν θετικές προς την αποικιοκρατία. Άλλωστε οι ΗΠΑ ήταν η πρώτη αποικία που είχε αποκτήσει την ανεξαρτησία της.

ΙΝΔΙΑ

- Μεσοπόλεμος: Κίνημα του Μαχάτμα Γκάντι (οπαδός της μη βίας)
- Β' Παγκόσμιος Πόλεμος: Οι Βρετανοί υπόσχονται στην Ινδία την ανεξαρτησία της
- 1947: Ανεξαρτησία της Ινδίας... αλλά...
- Σκληρός εμφύλιος πόλεμος μεταξύ Ινδουιστών και Μουσουλμάνων
- Τελικά, 2 κράτη δημιουργούνται: Η Ινδία και το Πακιστάν

ΤΙ ΑΛΛΑ ΕΦΕΡΕ Η ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΗΣ ΙΝΔΙΑΣ

- Ανεξαρτητοποιούνται:
- ΑΠ'Ο ΤΟΥΣ ΒΡΕΤΑΝΟΥΣ: Κεϋλάνη (Σρι Λάνκα), Βιρμανία
- ΑΠ'Ο ΤΟΥΣ ΟΛΛΑΝΔΟΥΣ: Ινδονησία (1949)
- ΑΠ'Ο ΤΟΥΣ ΓΑΛΛΟΥΣ: Οι χώρες της χερσονήσου της Ινδοκίνας (1954) γίνονται ανεξάρτητες όταν οι Γάλλοι χάνουν από τους Βιετναμέζους κομμουνιστές

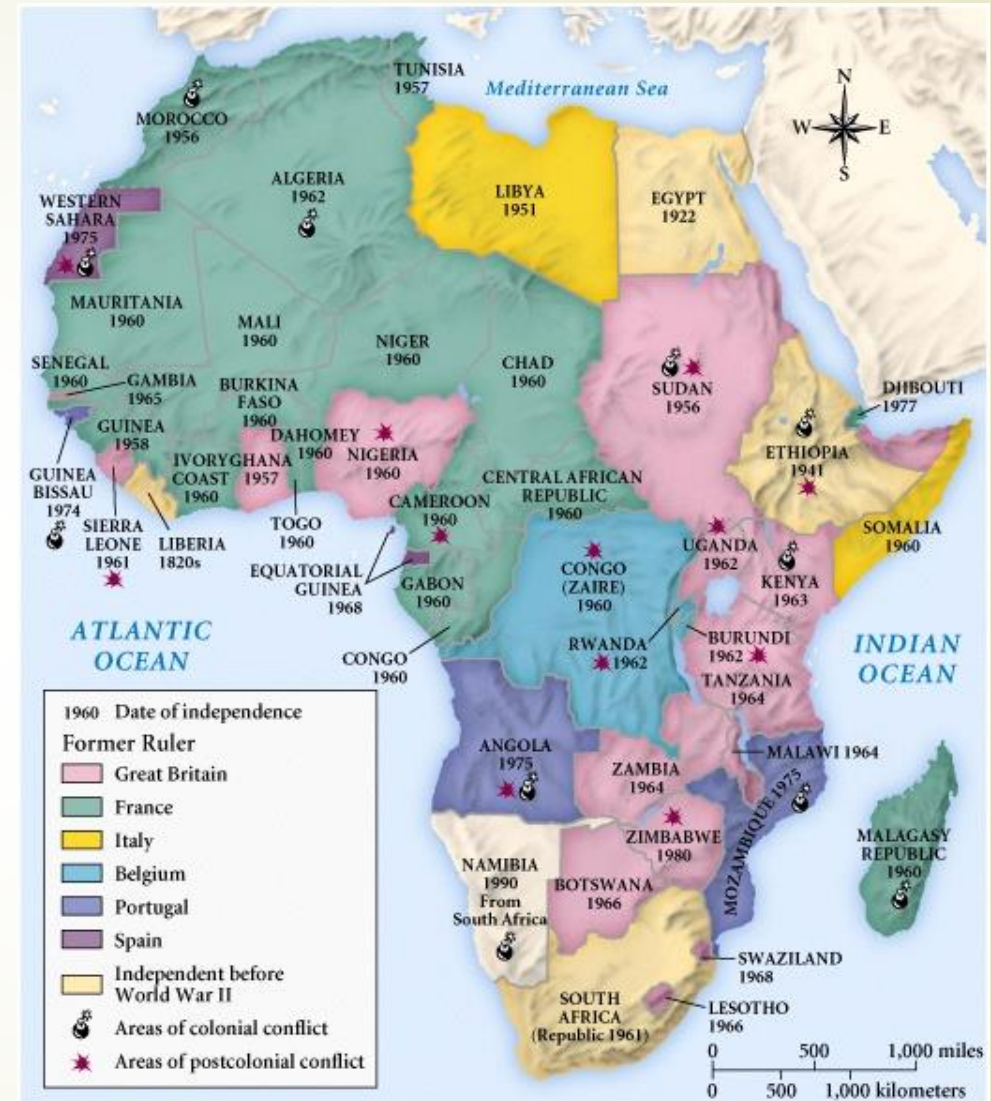
ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ - ΑΙΓΥΠΤΟΣ

- Στη Μέση Ανατολή αναπτύσσεται ο αραβικός εθνικισμός
- Πρωτοστάτης ο πρόεδρος της Αιγύπτου Γκαμάλ Αμντέλ Νάσερ (1954) – προσπαθεί να απαλλάξει τη χώρα του από τη βρετανική επιρροή
- 1956: Άγγλοι και Γάλλοι εισβάλλουν στην Αίγυπτο (Σουέζ), αποχωρούν όμως μετά την αντίδραση ΗΠΑ και ΕΣΣΔ
- Φαίνεται η παρακμή της ισχύος των παλαιών αποικιοκρατικών δυνάμεων – επιταχύνεται η διαδικασία της αποαποικιοποίησης

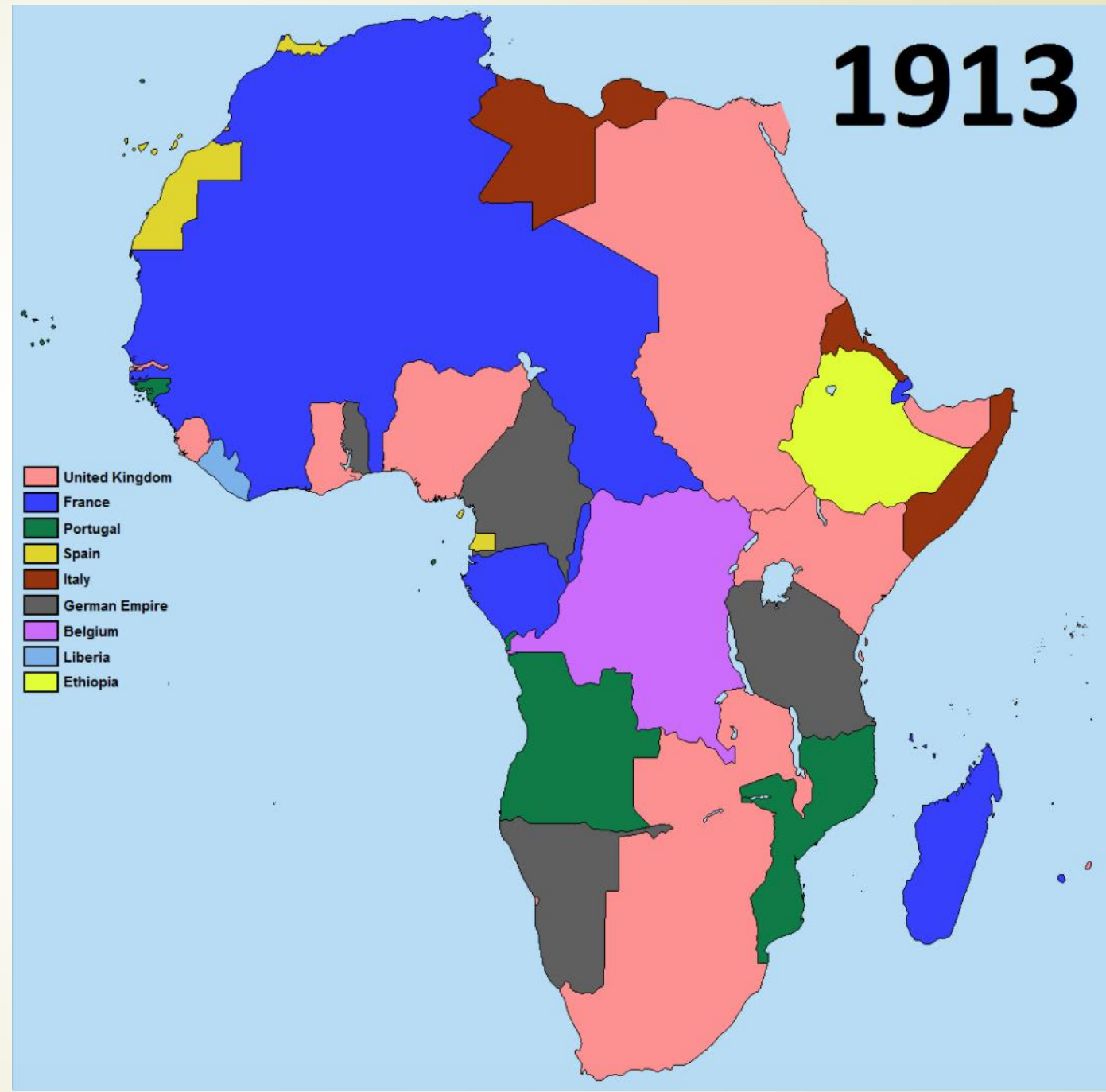
ΒΟΡΕΙΑ ΑΦΡΙΚΗ - ΑΛΓΕΡΙΑ

- Από το 1954 στην Αλγερία εξελίσσεται ένας αιματηρός πόλεμος εναντίον της γαλλικής αποικιοκρατίας
- 1960: Ο Γάλλος ηγέτης Σαρλ Ντε Γκωλ παραχωρεί ανεξαρτησία στις γαλλικές αποικίες της Αφρικής
- 1962: Ανεξαρτησία στην Αλγερία

ΑΦΡΙΚΗ

- 1960: Το Βέλγιο αποχωρεί από το Κογκό
- Βρετανία: Έως το 1965 αποχωρεί από τις αφρικανικές κτήσεις της
- Πορτογαλία: διατηρεί τις αποικίες της (Μοζαμβίκη, Αγκόλα, Γουινέα-Μπισσάου) ως το 1975. Τότε, καταρρέει το δικτατορικό καθεστώς στην Πορτογαλία και αποχωρεί από τις αποικίες της

ΑΦΡΙΚΗ – Τα ρατσιστικά καθεστώτα

- Κατάλοιπα της αποικιοκρατίας τα ρατσιστικά καθεστώτα στη Ροδεσία και τη Νότιο Αφρική
- Αντιμετωπίζουν διεθνή απομόνωση
- 1980: Το καθεστώς της Ροδεσίας παραδίδει την εξουσία και η χώρα μετονομάζεται σε Ζιμπάμπουε
- Μέσα 1980: Καταρρέει το ρατσιστικό καθεστώς της Ν. Αφρικής, μετά από πολυετή αγώνα των κατοίκων του, υπό την αρχηγία του Νέλσον Μαντέλα.

